

SETMANARI ILUSTRAT, DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIS

Dedicat ab preferència al desenvollop de la vida teatral de Catalunya

PREU: 15 CENTIMS — SURT LOS DISSAPTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

En Barcelona Ptas. 2 trimestre
Fora ciutat » 2 - »
Los suscriptors del interior reben las obras del
folletí encuadernadas

DIRECTOR

D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de las Cabras, 13, 2^{on} (Buzó á la escala)

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent 15 cénts.
Los números atrassats son al mateix
preu y sense folletí

Eduard Escalante

A la edat de 60 anys ha mort lo més popular dels autors dramàtics valencians. Escalante si- gué qui més produhí pera lo teatro de la seva regió, arrivant al número de seixanta cinch los títuls d' obras dramáticas que forman lo seu ca- tálech.

Cultivá ab predilecció especial, lo sainete, essent l' autor d' alguns dels millors que s' han escrit en Espanya en lo present sigle. En ells aprengheren y fins copiaren la majoria dels qu' es crearen un nom brillant en aquest género.

Portá á la escena, verdaders tipos y quadros arrancats de la vida real del seu poble.

Dels públichs d' Espanya, lo barceloní, es des- prés del de Valencia quin ha tingut més oca- sions d' aplaudir las obras d' Escalante, per las diferentas vegadas que han actuat en nostra ciu- tat companyías valencianas, principalment las dirigidas per lo distingit actor Llorens que ac- tualment se trova al cap de la qu' está al Eldorado.

Dotat Escalante d' esquisit gust d' observació y de gran coneixement en lo mohiment escé- nich, produhí verdaderas joyas que serán in- apreciabls tresors de la rica literatura regional valenciana.

Entre las produccions originals que més nos han halagat per haver tingut ocasió de saborejar- las, podem citar de moment *La escaleta del di- moni*, preciós quadro de costums, *Mentirola y el tio lepa*, dialogat ab gran ingeni, *Deu, denou y*

noranta, La casa de Meca, Mata siete y espanta ocho, Les criaes, Una sogra de castanyola, La chala, Lo trovador en un porche, La moma, Un torero d' estopa, Cheroni y Riteta, Barraca en lo Cabañal, Endevina endevinalla ó el tio Perico, Als lladres y molts més quins títuls no recor- dém en aquest moment.

Trasplantá també del francés varias produc- cions fentho constar aixís las que tenian tal ori- gen, donchs declará en diferentas ocasions que creya útil y convenient pera tot autor aquesta classe de treballs sempre y quan l' autor fes constarho, ja que 'n sentit contrari, tenia per ell, lo carácter d' una usurpació literaria.

Era Escalante en son tracte particular, una be- llíssima persona, de carácter jovial y un fervent enamorat de la vida y costums del seu poble.

Que son exemple serveixi d' estimul á altres pera 'l conreuament de la floreixent y rica es- cena valenciana.

¡Gloria al geni!

X.

A Flammarion

Que 'ls bells estels que admirém
dalt lo infinit en nit clara,
jutja ta ciencia preclara,
son mons com est que habité.
Mes, ¡ay! desd' que aixís los miro
no sé lo que per mi passa,
que sento que 'l cor se 'm glassa
y sense volguer suspiro.
Y es, que me 'ls miro ab esglay,
que si son lo que asseguras
més que mons ¡son sepulturas
tiradas dins del espay!

V. COTS SAMON.

JOAQUIM MARIA BARTRINA

La forsa de la distracció

Un íntim amich meu té un magnífich rellotje de repetició; apretant lleugerament un petit resort, se senten tocar las horas y 'ls quarts.

Aquest rellotje, me digué un dia mon amich, aquí hont lo veus, m' ha salvat la vida.

Feya molt temps que estava jo renyit ab lo sereno del meu barri; era un home vell y rapatani, portava trenta sis anys de fer de sereno y tenia un génit insufrible.

Quan me van fer regidor, no vaig parar fins que 'l vaig fer destituhir, y l' home al quedar sense l' empleo va tenir tal disgust que 's creyan que no 'n surtia.

Una nit no va poguer resistir més, y en vista de que no podia morir-se, va resoldrer matarme!

Surtia jo del café Nou, una nit, á las dos, quan al entrar al meu carrer veig apareixer un bulto del buit d' una escaleta abalansantse sobre meu; un punyal lluhia en sas mans, y dret lo veyá clavar-se en mon pit. Vulguí cridar y 'm faltá la veu.

No 'm quedava cap recurs. Pero per sort miraculosa, la punta del punyal va ensopegar ab lo rellotje, fregant la molla. Lo rellotje tocá las dos, y 'l sereno, groch y tremolant, olvidantse de tot, per la forsa de la costúm de trenta sis

anys de cantar l' hora, va cridar ab estentórea veu: — «Las dos han dado, sereno.»

Estava salvat. Aprofitant aquesta distracció del sereno, jo vaig fer com lo rellotje. Vaig tocá el dos.

¡Maymés!

La humil pedreta que cau
de la volta de la nau
y en la pols la enfon son pes,
en la volta de la nau
no hi tornarà á estar maymés...
¡maymés!...

La gota d' aygua plorada
pels núvols que la han guardada,
beguda per la flor es,
y 'ls núvols que la han guardada
no la guardarán maymés...
¡maymés!...

Lo recort y la anyoransa
de la que fou ma esperança,
l' atahut del que fou bres,
á ser bres ni á sé esperança
ja no tornarán maymés...
¡maymés!...

JOAQUIM M. BARTRINA.

XVI Petit Concurs

(BASES PUBLICADAS EN LO NÚMERO 177)

LLISTA DE LAS COMPOSICIONS REBUDAS

1, Lo cant de la cigala.—2, Los pescadors.—3, Vora 'l mar.—4, Cançoneta.—5, Lo incentiu del amor.—6, La Donzelleta.—7, El Soldat.—8, Cansó del temps.—9, Cansó d' amor.—10, La festa del Tura.—11, Festa Major.—12, Al nostro mar.—13, Lo rossinyol.—14, La flor del admetller.—15, Balada.—16, Lo irreverent.—17, Carnaval.—18, Cap á l' aplech.—19, Lo daguer del Arrabal.—20, Las maniobras.—21, La cansó del manescal.—22, Sota la parra.—23, Visca l' amor.—24, Cansó Borda.—25, Arran las onas.—26, La ondina.—27, Pica-rols y campanetas.—28, La Festa Major.—29, La tornaboda.—30, ¡Quina gatzara! —31, ¡Enamorada! —32, Sobre 'l mar.—33, Balada.—34, Sardana.—35, Serenata.—36, Espigada.—37, Nit d' estiu.—38, Lluny de la costa.—39, Posta de sol.—40, Russia y Catalunya.—41, L' armer.—42, Llevant de taula.—43, Las formigas.—44, Una sardana.—45, La romería.—46, Sufriments.

Al número vinent se publicarà 'l fallo.

Pessigollas

—Senyoret!... Una gràcia de caritat pe 'l meu pobre pare que 's manco. Una caritat!...

—Ja te 'n vaig fer ahir.

—¡Oh!... Ahir era cego!

Entre pintors:

—Suposo qu' haurás vist lo quadre qu' últimament he exposat á ca 'n Parés? ¿Quin efecte de sol més just, eh?...

—No me 'n parlis! ¡Si no 's pot mirar!

Un viatjer á un altre en un vagó del tren:

—Dispensi... ¿Que 'l molesta 'l fum del tabaco?

—No, senyor, no!

—Donchs... ¡si 'm fes l' amabilitat de donarme un cigarro!

Un Tenorio acabant de sopar en un reservat d' una fonda:

—Son las deu y ella encara no ha comparegut á la cita: senyal evident que no s' ha cregut ab prou força per no sucumbir á las tentacions dels meus encants. La victoria, donchs, no deixa de ser meua! (*Cridant.*) ¡Mosso! Còbrim dos coberts y rebregui 'l sofà...

Un sastre 's presenta per sexta vegada á casa d' un parroquiá morós y exclama després de trucar al pis:

—Ja li he pujat sis vegadas la factura y encara no la he cobrat.

Lo parroquiá ab molta dolsura, pero sense obrir la porta.

—Pitxor per vosté: quant més pugí la factura menos podré pagarla!...

LAMBERT ESCALER.

Servey de fora

VILASAR DE MAR.—Últimament s' ha posat en escena en aquesta bonica població lo preciós drama *La boja*.

Pera demá diumenge están anunciadas las producciones *Misteris de familia* y *Los cantis de Vilafranca*.—R.

HOSTALRICH.—Lo dia 15 del mes passat en lo teatro d' aquesta població se doná una representació del important drama *Lo baster de Santa Pau*.—C.

GRACIA.—Lo diumenge passat la companyia que dirigeix l' estudiós actor D. Jaume Arqué, posá en escena en la distingida societat «Montepio Protectora Graciense», lo bonich drama *Muralla de ferro*, essent regularment interpretada dita obra per son director y los senyors Paret, Cais, Cabré y Montoto.

Próximament tindrán lloch en la esmentada societat varios estrenos, entre 'ls quals hi figura una obreta original del president D. Agustí Font, y un' altre titulada *¡Ulleras!* original del apuntadó Sr. Grós, de las que 'n tenim molt bonas noticias.—M.

VILANOVA Y GELTRÚ.—Diumenge prop passat en lo teatro Tivoli s' hi doná una representació del drama *La hostalera de la vall*, á benefici de D.ª Dolors Muntal; prengué part l' estudiós actor jove Sr. Tressols, fentse càrrech del difícil paper de Paulí, que desempenyá ab molt bon acort, com també la Sra. Ferrer y Sr. Darroqui.

També foren molt ben rebudas del públich, las comedias *La mona* y *La sala de rebre*, que s' hi distingí de un modo admirable la nena Darroqui.—R. S.

Novas

Comensa ab lo present número la publicació de la bonica comedia en dos actes, de Campmany, *A la lluna de Valencia*. Quedará completada ab los dos números següents.

Seguirá una pessa de gran popularitat, y próximament, coincidint ab los comensaments de la temporada teatral catalana de Romea, publicarem l' últim éxit extraordinari qu' en ell tingué lloch, com es la preciosa comedia *La herencia del oncle Pau*.

La «Capella Nacional Rusa», que tan gloriós campanya ha realisat en nostra ciutat, demostrá desitjos de conèixer los cants populars de la nostra terra.

Per aquest objecte, dilluns passat se l' invitá als salons del «Orfeo Catalá», ahont hi tingué lloch una vetllada musical, de quin programa formaren part bellíssimas cançons catalanas, entre ellas algunas del immortal Clavé.

L' acte sigué importantíssim deixant inesborrable recort á quants hi assistiren.

Sembla que per ara la única satisfacció oficiosa—ja que oficialment, per ara, no'n coneixem cap—que se 'ns ha donat de per allá Madrid, referent á la privació de parlar públicament en catalá en l' últim *meeting* celebrat en lo Circo Ecuestre, es de que hauria resultat cómic, que s' haguessin dirigit insults sense que 'l delegat hagués pogut evitarlos per no entendrels.

Lo qual vol dir, que s' enviá á n' allí, á un senyor que no estava en condicions, y que per la colosal insuficiencia, com es la de no conèixer la parla d' ahont se exerceix un càrrech autoritari, un poblé deu sufrir la humiliació de abdicar l' us de lo que te de més noble y honrós com es lo seu llenguatge.

Desde ara en avant creyém convenient, que quan se demani lo corresponent permís s' hi anyadeixi la nota de: *Se pronunciarán discursos en catalá*. Aixís tal vegada sabrem á que atenirnos.

La funció de benefici y despedida del mestre Bretón celebrada la setmana passada en lo teatro Tivoli, sigué un aconxeiment en que 'ls aplausos y aclamacions per l' autor de la ópera *La Dolores*, foren seguits é interminables.

La ja popular ópera continúa representantse á diari essent cada dia més creixent l' éxit que 'l públich li dispensa.

Pera demá diumenge, está anunciada la despedida de las companyias de ball y declamació del teatro Eldorado, que tants aplausos han recullit en la present temporada.

Han quedat ja colocadas en la sala d' espectacles del teatro Romea, la meytat de las novas butacas quina construcció corria á càrrech del senyor Reig.

S' ha posat en escena en lo Jardí Espanyol la bonica sarsuela de Julián Romea *La hija del barba*, que 'l mateix autor ja doná á conèixer en lo teatro Principal, en la última temporada que hi actuá.

Al present ha obtingut un éxit extraordinari, fentse

aplaudir merescudament en lo desemenyo lo Sr. Colomer, secundantlo lluhidament las senyoras Obregon y Rius, y los senyors Montero, Alfonso y Gil.

Vegis lo fallo del Jurat del V certámen anyal, literari, festiu y humorístich LA SEBA.

Premi I.—Epístola. Lema: *Amor llaminé.*

Accésit I.—Els cinch seballots. Lema: *Quina trepa.*

Accésit II.—Un tipo. Lema: *Com molts ni ha.*

Premi II.—Las penas del solter. Lema: *Vull dona.*

Accésit I.—Planys del solter. Lema: *Mi casava, vos ho juro.*

Premi III.—No s' adjudica.

Accésit únich.—La presa de Grecia. Lema: *Sic transit gloria mundi.*

Premi IV.—Lo que diu la Seba. Lema: *Ohíula.*

Accésit I.—La Seba. Lema: *Gloria.*

Premi V.—No s' adjudica.

Premi VI.—Mitj en serio mitj en broma. Lema: *Pobres y alegrets.*

Accésit I.—Humoradas. Lema: *De la meca cullita.*

Premi VII.—No s' adjudica.

Premi VIII.—Venjantsa del Centurió. Lema: *Qui la fa la paga.*

Accésit I.—Una tonyina crida venjantsa. Lema: *Sastres pobres, etc.*

Accésit II.—Quin desengany. Lema: *Carbassejat.*

Premi IX.—En Xanxes. Lema: *En el mon no hay mejor vida.*

Accésit I.—Solicitud demanant ingresar al cuerpo de la G. Municipal.

Accésit II.—A ma raspa. Lema: *Declaració.*

Premi X.—Lo modernisme. Lema: *Seba, més que seba.*

Premi XI.—Concells á las donas. Lema: *Dijo el sabio Salomón.*

Accésit únich.—Concells á las noyas, donas y donetas. Lema: *Tobis, nobis, sebas.*

Premi XII.—La Realidad. Lema: *Llana.*

Accésit I.—Es resposta. Lema: *Realidad.*

Premi XIII.—No s' adjudica.

Premi extraordinari.—Aconteixement teatral. Lema: *La mort del sentit comú, etc.*

Accésit I.—Guerreresca. Lema: *Los muertos que vos matais gozan de buena salud.*

Jurat: Joan Givanel, *President.*—Artur Guasch Tombas.—Francesch Ferrer y Francesch Labastida, *Vocals.*—Emili Coll, *Secretari.*

Lo dia 15 del corrent tindrà lloch la repartició de premis.

Tenim noticias de la próxima surtida de tres setmanaris nous catalans.

Nos plau molt, y especialment si hi ha en sa forma y fondo originalitat, ja que fa un quant temps que referent á n' aquets domina lo regnat del mico... tot son imitacions y encara dolentas!

L' éxit de la setmana en lo teatro Granvía ha sigut la sarsuela d' espectacle *Diez palacios en globo.*

Encare que son fondo correspon á género molt gasat, te novetat en la forma y está ben presentada. Resulta d' un conjunt molt agradable, per lo qual augurém que ha de proporcionar molt bonas entradas.

Importants debuts han tingut lloch últimament en lo Circo Ecuestre. Lo clown musical Bibobi es una notabilitat per la originalitat de son repertori y la precisió y bon gust ab que l' executa.

Han cridat també poderosament l' atenció Mlle. Roux y 'l professor Grossi per sos experiments de adivinació del pensament. Es de lo més acabat que s' ha presentat en aquest género, no ciencia, perque hi tenim dubtes algo més que fundats.

Hem rebut lo primer número del setmanari *Lo llas blanc*, que ha comensat á publicarse en aquesta ciutat.

Agrahim lo saludo desitjantli llarga vida.

Cul de sach

Entre un autor dramátich y un crítich:

L' autor.—¿Qué li sembla l' últim drama que m' han estrenat?

Lo crítich.—Que 's una obra sorprendent, quan no per altre cosa per la realitat ab qu' está feta, sobre tot, la escena dels lladres... en la que fins lo diálech es robat.

Enigmas

Xarada

Ab llenguatje de la terra
no pot parlar 'l català...
ja *quart* parla, en que maretà
ab cansons, bressolant,
ofegaba las plorallas
de lo seu volgut infant,
ofegan y treurer volen
ab *primera-dos* maldat.
Y aixó es fet á Catalunya...
'hont ab tanta *tot* avans
dels castellans sas petjadas
fins 'ns creyam menyspreuhar 'ns,
y avuy ab *prima* cinisme
únich pler que 'ns resta ja,
provocant á tot un poble,
ofegan nostre parlar...
¡¡Alsa 'l penó, Catalunya!!
¡hu-dos ferida t' han dat!
Dos rojar que en quatre barras
va llinatje recordant,
ben clar diu que de Castella
los insults, molt més *total*
van donant á Catalunya
per ultratjes 'ná aguantant
donant més *tot* á la terra
que al impuls d' un sufrir
alsant lo penó de gloria
l' espay gronxará un ¡¡¡Avant!!!

SISQUET DEL FULL.

Las soluciones en lo próxim número

* *

Soluciones dels insertats en lo número 186

XARADA.—In-dig-na-ció.

TARJETA.—Lo Cantador.—Frederich Soler.

AVISOS

Tots los senyors que vulguin enquadrar alguna de las obras publicadas en lo folletí, poden passar á verificar lo cambi baix las condicions de costum.

Se recomana als que recullen los folletins y portan la intenció de ferlos enquadrar en aquesta Administració, que no tallin los plechs, ja que 's facilita millor la dita operació.